

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა N54

11.06.2020

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: 220 კვ ელექტროგადამცემი ხაზის „ალავერდის“ (შესვლა-გასვლის 220 კვ ძაბვის ქ/ს „მარნეული 220-ში“ N1 საყრდენსა და 220 კვ ძაბვის ქ/ს „მარნეული - 220-ის“ პორტალს შორის გაძარცვული უბნის და N12-34 საყრდენებს შორის უბანი) გაყვანა და ექსპლუატაცია

დაგეგმილი საქმიანობის განმახორციელებელი: საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემა

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: გარდაბანისა და მარნეულის მუნიციპალიტეტები

განცხადების შემოსვლის თარიღი: 23.04.2020

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „გერგილი“

ძირითადი საპროექტო მონაცემები

საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემის მიერ სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში წარმოდგენილია „გარდაბანის და მარნეულის მუნიციპალიტეტებში 220 კვ ელექტროგადამცემი ხაზის „ალავერდის“ (შესვლა-გასვლის 220 კვ ძაბვის ქ/ს „მარნეული 220-ში“ N1 საყრდენსა და 220 კვ ძაბვის ქ/ს „მარნეული - 220-ის“ პორტალს შორის გაძარცვული უბნის და N12-34 საყრდენებს შორის უბანი) გაყვანისა და ექსპლუატაციის პროექტის“ სკოპინგის ანგარიში.

არსებული მოქმედი 220 კვ. ეგხ „ალავერდი“ აკავშირებს 500/330/110 კვ ქ/ვ „გარდაბანს“ (გარდაბანის „თბოსადგური-2-ის“ გავლით) 220 კვ ქ/ს „ალავერდთან“ (სომხეთის ტერიტორია). აღნიშნული ელექტროგადამცემი ხაზი არის საქართველო-სომხეთის ენერგოსისტემების დამაკავშირებელი. ეგხ-ს შუაში მდებარეობს 500/220/110 კვ. ქ/ს „მარნეული“, რომელშიც უნდა შევიდეს ეგხ და შესაბამისად კავშირი იქნება: 500/330/110 კვ. ქ/ს „გარდაბანის“ გავლით 500/220/110 კვ. ქ/ს „მარნეული“ 220/110 კვ. ქ/ს „ალავერდი“.

საპროექტო ეგხ იყოფა ორ მონაკვეთად, პირველი საპროექტო მონაკვეთის ალავერდის ეგხ-ს გაყვანა-ექსპლუატაცია დაგეგმილია „ვეროპის ველური ბუნების და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის შესახებ“ ბერნის კონვენციის შესაბამისად შექმნილ ზურმუხტის ქსელის დამტკიცებულ საიტის (გარდაბანი-GE0000019) ტერიტორიას, ასევე ელექტროგადამცემი ხაზი ნაწილობრივ კვეთს გარდაბანის აღკვეთილის ტრადიციული გამოყენების ზონას. დაცულ ტერიტორიაზე საპროექტო ეგხ-ს სიგრძე შეადგენს 1842 მეტრს. ზემოაღნიშნულ მონაკვეთზე დაგეგმილია სამი საყრდენი ანძის განთავსება. პირველი მონაკვეთის მთლიანი სიგრძე შეადგენს 7405 მეტრს. უახლოესი დასახლებული პუნქტი გარდაბანის მუნიციპალიტეტში მდებარეობს სოფ. კაპანახიდან 675 მეტრის მოშორებით, ხოლო მარნეულის მუნიციპალიტეტში სოფ. ილმაზლოდან 88 მეტრის დაშორებით. საპროექტო ეგხ-დან მდ. მტკვარი მდებარეობს 140 მეტრში.

მეორე საპროექტო ეგხ-ს მონაკვეთი „ალავერდი 1-2“ მთლიანად გადის სასოფლო სამეურნეო დანიშნულების ნაკვეთებზე, სადაც განთავსებულია საპროექტო ამორტიზირებული ეგხ-ს საყრდენები. ზემოაღნიშნულ მონაკვეთზე ეგხ-ს სიგრძე

შეადგენს (N1-N66 საყრდენებს შორის) 16847 მეტრს. საპროექტო ეგზ-დან უახლოესი დასახლებული ტერიტორია მდებარეობს სოფ. აზიზქენდი, რომლის მანძილი საპროექტო ეგზ-დან შეადგენს 1500 მეტრს. საპროექტო ტერიტორიიდან მდ. ალგეთი მდებარეობს 170 მეტრში.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, სამუშაოებზე დასაქმებული იქნება 60-70 ადამიანი, ხოლო პროექტის სამუშაოების ხანგრძლივობა შეადგენს 6 თვეს.

სკოპინგის ანგარიშში განხილულია პროექტის განხორციელების ალტერნატიული ვარიანტები. შერჩეულ ალტერნატივაში გამოკვეთილია რიგი უპირატესობა, პროექტით გათვალისწინებულია ეგზ-ს გაყვანა არსებული და ტექნოგენურად სახეცვლილ გარემო პირობებში, პროექტისთვის დაგეგმილი არ არის ახალი ტერიტორიების ათვისება, აგრეთვე მინიმალურია სოციალური კუთხით ზემოქმედება და ვიზუალურ-ლანდშაფტური ზემოქმედება.

პროექტით არ არის გათვალისწინებული სამშენებლო ბანაკის მოწყობა. სამშენებლო სამუშაოებზე დასაქმებული პერსონალისთვის იქნება დაქირავებული საცხოვრებელი სახლი, ხოლო სამშენებლო ტექნიკა განთავსდება 500/220 კვ. ქ/ს „მარნეულის“ და 500/330/220 კვ. ქ/ს „გარდაბნის“ ტერიტორიაზე. პროექტით აგრეთვე არ არის გათვალისწინებული ბეტონის კვანძის მოწყობა.

საპროექტო ტერიტორიაზე ზემოქმედების ქვეშ მოექცევა მხოლოდ ბალახეული საფარი, რომელიც მთლიანად წარმოადგენს დაბალ საკონსერვაციო ღირებულების მქონე ობიექტს, ეგზ-ს გასხვისების ზოლში მერქნიანი მცენარეები არ ხვდება, შესაბამისად, ეგზ-ს როგორც რეკონსტრუქციის, ასევე ექსპლუატაციის ეტაპზე ზემოქმედება მცენარეულ საფარზე არ იქნება მოსალოდნელი.

„სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს N299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების მიხედვით, 1501 გრძივი მეტრი მდებარეობს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ ტყის ფონდში.

ხმაურის დონის გადაჭარბება უახლოეს დასახლებულ პუნქტთან მიმართებაში, წინასწარი შეფასებით მოსალოდნელი არ არის. შესაძლოა სამუშაო მოედნებზე ხმაური დასაშვებ ნორმირებულ სიდიდეს დღის საათებში აღემატებოდეს. ხმაურის გამომწვევ ძირითად წყაროს წარმოადგენენ ექსკავატორი და ბულდოზერი, რომელთა მუშაობა ერთდროულად არ მოხდება, აგრეთვე იმის გათვალისწინებით, რომ საპროექტო ტერიტორიაზე თითოეულ სამშენებლო უბანზე სამუშაოების წარმოება მოკლევადიანია, შეიძლება ჩაითვალოს, რომ მოსახლეობაზე ხმაურით გამოწვეული ზემოქმედება მოსალოდნელი არ არის.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, გზშ-ის ეტაპზე დაზუსტდება იმ საპროექტო უბნების ფართობები, სადაც წარმოდგენილია ნიადაგის ნაყოფიერი ფენა, რის საფუძველზეც განისაზღვრება მოსახსნელი ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის დაზუსტებული მოცულობა და დროებითი დასაწყობების ადგილები.

ნიადაგის და გრუნტის დაბინძურების პრევენციის მიზნით, გათვალისწინებული იქნება შესაბამისი გარემოსდაცვითი მოთხოვნები, მათ შორის: დაწესდება კონტროლი ნარჩენების სათანადო მართვაზე, შემთხვევითი დაღვრის შემთხვევაში მოხდება დაბინძურებული ფენის დროული მოხსნა და გატანა ტერიტორიიდან.

დაგეგმილი საქმიანობის სპეციფიკიდან გამომდინარე, ნარჩენების წარმოქმნა მოსალოდნელია ძირითადად, სამშენებლო სამუშაოების ეტაპზე. საქმიანობის შედეგად

წარმოქმნილი სხვადასხვა სახის ნარჩენები დროებით განთავსდება სამშენებლო უბნების სიახლოვეს, ცალკე გამოყოფილ ტერიტორიებზე, სპეციალურ კონტეინერებში, რომლის გატანა მოხდება კანონმდებლობის შესაბამისად.

გეომორფოლოგიურად, საპროექტო ტერიტორია და ეგზ-ს დერეფანი განლაგებულია გარდაბნის ვაკეზე, რომელიც წარმოადგენს მდ. მტკვარის ჭალისზედა ტერასას. ვაკის რელიეფი ძირითადად სწორია, რომელიც აგებულია მეოთხეული სისტემის ალუვიურ-პროლუვიური მსხვილმარცვლოვანი ქვიშიანი და თიხიანი გრუნტებით.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის, როგორც სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ისე გარდაბნის და მარნეულის მუნიციპალიტეტების მერიის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობის საინფორმაციო დაფებზე განთავსება. სამინისტროში წარმოდგენილ სკოპინგის ანგარიშსა და თანდართულ დოკუმენტაციასთან ერთად, სამინისტროს ვებგვერდზე ატვირთული იყო პრეზენტაცია, სადაც საზოგადოებას შესაძლებლობა ჰქონდა გაცნობოდა მოკლე ინფორმაციას პროექტთან დაკავშირებით. „საქართველოში ახალი კორონავირუსის გავრცელების აღკვეთის მიზნით გასატარებელი ღონისძიებების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 23 მარტის №181 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე” საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 26 მარტის №196 დადგენილების შესაბამისად, გარდაბნის და მარნეულის მუნიციპალიტეტებში 220 კვ ელექტროგადამცემი ხაზის „ალავერდის“ (შესვლა-გასვლის 220 კვ ძაბვის ქ/ს „მარნეული 220-ში“ N1 საყრდენსა და 220 კვ ძაბვის ქ/ს „მარნეული - 220-ის“ პორტალს შორის გამარცვული უბნის და N12-34 საყრდენებს შორის უბანი) რეაბილიტაციისა და ექსპლუატაციის პროექტზე სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით დაწყებული ადმინისტრაციული წარმოება განხორციელდა საჯარო განხილვის ჩატარების გარეშე და ადმინისტრაციულ წარმოებაში საზოგადოების მონაწილეობა და მის მიერ მოსაზრებებისა და შენიშვნების წარდგენის შესაძლებლობა უზრუნველყოფილი იქნა წერილობით. აღსანიშნავია, რომ სკოპინგის განცხადებები განთავსდა გარდაბნისა და მარნეულის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიებზე. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე დაინტერესებული საზოგადოების მხრიდან აღნიშნულ პროექტთან დაკავშირებით სამინისტროში შენიშვნები და მოსაზრებები არ დაფიქსირებულა.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილია საპროექტო ტერიტორიის გეოლოგიური, ჰიდროგეოლოგიური და საინჟინრო-გეოლოგიური დახასიათება. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება, აგრეთვე გზმ-ის ეტაპზე დეტალურად იქნება წარმოდგენილი პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზმ-ს ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზმ-ს პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზმ-ს ანგარიშის მომზადებისთვის ს საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზმ-ს ანგარიშში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;

2. **გზმ-ს ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი** სკოპინგის ანგარიშში მითითებული უნდა იყოს (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზმ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
1. **გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზმ-ის ანგარიშში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის კონსულტანტის მიერ.**
4. **გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
 - პროექტის აღწერა;
 - პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
 - ტერიტორიის/საპროექტო დერეფნის Shp ფაილები, ანძების განთავსების GIS კოორდინატები;
 - მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ნარჩენების სახეობებისა და რაოდენობის შესახებ მონაცემები და შემდგომი მართვის ღონისძიებები;
 - უკვე არსებული ელექტროგადამცემი ხაზების გათვალისწინებით კუმულაციური ზემოქმედების დეტალური ინფორმაცია;
 - პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები: მათ შორის ტერიტორიის ალტერნატივები შესაბამისი დასაბუთებით, არაქმედების ალტერნატივა და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივის დეტალური აღწერა;
 - ელექტროგადამცემი ხაზის დაცვის ზონების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
 - ფუჭი ქანების სანაყაროებისა და სამშენებლო ბანაკის SHP ფაილები, (ფართობი), ფუჭი ქანების განთავსების ადგილების შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტაცია;
 - სამშენებლო ბანაკის გენ-გეგმა;
 - ინფორმაცია შესასრულებელი სამუშაოების ხანგრძლივობის შესახებ;
 - დეტალური ინფორმაცია დროებითი გზების შესახებ, დროებითი გზის პროექტის აღწერა (Shp ფაილებთან ერთად);
 - საპროექტო მონაკვეთის ძირითადი ინფრასტრუქტურის დაშორება მოსახლეობასთან კონკრეტული მანძილების მითითებით;
 - მცენარეული და ნიადაგის საფარის მოხსნის სამუშაოების, გრუნტის სამუშაოების და სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია („ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა დაცვით);
 - საპროექტო ეგზ-ს მშენებლობაზე დასაქმებული ადამიანების საერთო რაოდენობა მათ შორის დასაქმებულთა ადგილობრივების წილი;
 - მშენებლობაში გამოყენებული ტექნიკის ჩამონათვალი და რაოდენობა;
 - წყალმომარაგების პროექტის აღწერა, შესაბამისი ნახაზებით თუ როგორ მოხდება სამშენებლო ბანაკის სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგება;
 - სამშენებლო ბანაკის ტერიტორიაზე წარმოქმნილი ჩამდინარე წყლების მართვის საკითხი: სასენიზაციო ორმოს ტევადობა; სასედიმენტაციო გუბურების მოწყობა და ა.შ;

- საპროექტო ეგზ-ს და აგრეთვე სამშენებლო ბანაკის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ნარჩენების სახეობების და რაოდენობის შესახებ ინფორმაცია და შემდგომი მართვის ღონისძიებები;
- სამშენებლო ბანაკზე გათვალისწინებული საწვავის შესანახი რეზერვუარების ტიპი და ტევადობა;
- ეგზ-ს განთავსების ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით).

4.1 საპროექტო დერეფანში ჩატარებული გეოლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს:

- რელიეფი (გეომორფოლოგია);
- გეოლოგიური აგებულება და ტექტონიკა;
- სეისმური პირობები;
- ჰიდროლოგიური და ჰიდროგეოლოგიური პირობები;
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე;
- საშიში გეოლოგიური პროცესების შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში, დამცავი ღონისძიებების მითითებით;
- მშენებლობის დაწყებამდე საპროექტო დერეფანში ჩასატარებელი დეტალური საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევების სამუშაო პროგრამა (ჭაბურღილების რაოდენობა, ადგილმდებარეობა, ლაბორატორიული კვლევები გრუნტების ლაბორატორიული კვლევის შედეგები და ა.შ.);
- საპროექტო დერეფანში ჩატარებული საინჟინრო-გეოლოგიური კვლევის შედეგების საფუძველზე საშიში გეოდინამიკური პროცესების (მეწყერი, ღვარცოფი, ეროზიული პროცესები) განვითარების თვალსაზრისით რთული უბნების ადგილმდებარეობის აღწერასთან ერთად მოცემული უნდა იყოს გასატარებელი პრევენციული ღონისძიებები (კონკრეტული ლოკაციისა და გეოდინამიკური პროცესებისთვის);
- გეოლოგიური კვლევის შედეგების გათვალისწინებით შემუშავებული დასკვნები და რეკომენდაციები;

4.2 ბიოლოგიური გარემო:

- გზშ-ს ანგარიშში აისახოს სათანადო კვლევაზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია, უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ ცხოველებზე, მათ შორის ფრინველებზე (განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდეს საერთაშორისო ხელშეკრულებებით და საქართველოს „წითელი ნუსხით“ დაცულ სახეობებზე), მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე. წარმოდგენილი უნდა იქნას ზემოაღნიშნული კვლევის შედეგები;
- საპროექტო ტერიტორია ემთხვევა „ევროპის ველური ბუნების და ბუნებრივი ჰაბიტატების დაცვის შესახებ“ (ბერნის) კონვენციის შესაბამისად შექმნილ „ზურმუხტის ქსელის“ დამტკიცებულ საიტს (გარდაბანი GE000019). შესაბამისად, საჭიროა გზშ-ს ანგარიშში აისახოს აღნიშნულ საიტზე ე.წ. მიზანშეწონილობის შეფასება. შეფასებაში ასახული უნდა იყოს საქმიანობის მიხედვით მოსალოდნელი ზეგავლენა სათანადო დასაბუთებებით, იმ სახეობებისა და ჰაბიტატებისთვის, რომელთა დასაცავად შეიქმნა აღნიშნული საიტი. წარმოდგენილი უნდა იყოს შემარბილებელი და ზემოქმედების თავიდან აცილების ქმედებები, ასევე კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით მომზადებული საკონსერვაციო გეგმა.

- საპროექტო ტერიტორია ემთხვევა „ფრინველთათვის მნიშვნელოვან ტერიტორიას“ (IBA- GEO26) და „ფრინველთა სპეციალურ დაცულ ტერიტორიას“ (SPA-7). ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საჭიროა გზშ-ს ანგარიშში აისახოს აღნიშნულ ტერიტორიებზე გავრცელებულ ფრინველთა სახეობებზე ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში, საკომპენსაციო ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია;
- ზემოაღნიშნული კვლევების შედეგების საფუძველზე, მონიტორინგის გეგმაში აისახოს ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე ზემოქმედებაზე დაკვირვების საკითხი.

4.3 კულტურული მემკვიდრეობა:

- "კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ" საქართველოს კანონის მე-14 მუხლის მე-2 პუნქტის თანახმად, სამინისტროს (სააგენტოს) დასკვნის საფუძველია შესაბამისი ტერიტორიის არქეოლოგიური კვლევა, რომლის ჩატარებას უზრუნველყოფს მიწის სამუშაოების განხორციელებით დაინტერესებული პირი. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, გზშ-ის ანგარიშის მომზადების პროცესში უნდა განხორციელდეს საპროექტო ტერიტორიის არქეოლოგიური კვლევა და შესაბამისი დასკვნის მოსამზადებლად, სააგენტოში წარდგენილი უნდა იყოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული დოკუმენტაცია ტერიტორიის კვლევის შედეგების შესახებ. ზემოაღნიშნული კვლევის შედეგები მოცემული უნდა იყოს გზშ-ის ანგარიშში.

5. პროექტის განხორციელების შედეგად გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ემისიები სამშენებლო ტექნიკის მუშაობისას, სამშენებლო მასალების დამამზადებელი ობიექტებიდან, გაბნევის ანგარიში;
- ხმაურის გავრცელება მოსალოდნელი ზემოქმედება მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე;
- ელექტრომაგნიტური გამოსხივებით გამოწვეული ზემოქმედება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- კუმულაციური ზემოქმედება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ზედაპირულ წყლებზე, მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკი, შემარბილებელ ღონისძიებებთან ერთად;
- ნარჩენების მართვის საკითხები, მათ შორის ნარჩენების მართვის გეგმა, ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, მიწის საკუთრებასა და გამოყენებაზე, ბუნებრივი რესურსების შეზღუდვაზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედების შეჯამება;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა;

- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი მონიტორინგის გეგმა;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების მართვის გეგმა;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
- გზშ-ს ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;

6. გზშ-ის ანგარიშში ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- აეროფოტო სურათზე (მაღალი გარჩევადობით) დატანილი საპროექტო არეალის სქემატური რუკა ბეჭდური და ელექტრონული ფორმით (A3 ფორმატი; Shape ფაილი WGS_1984_37N(38N) პროექციით), სადაც მოცემული იქნება საპროექტო ეგზ-ს ინფრასტრუქტურული ობიექტები, საპროექტო ეგზ, სამშენებლო ბანაკი, სამშენებლო მოედანი, სანაყაროს ტერიტორია;
 - აეროფოტო სურათზე (მაღალი გარჩევადობით) დატანილი პროექტის ალტერნატიული ვარიანტების სქემატური რუკა ბეჭდური და ელექტრონული ფორმით (A3 ფორმატი; Shape ფაილი WGS_1984_37N(38N) პროექციით), სადაც მოცემული იქნება საპროექტო ეგზ-ს ინფრასტრუქტურული ობიექტები, საპროექტო ეგზ, სამშენებლო ბანაკი, სამშენებლო მოედანი, სანაყაროს ტერიტორია;
- ფაუნისტური კვლევები განხორციელდეს და წარმოდგენილი იყოს გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშში, ამასთან ცალკე თავის სახით გამოიყოს „დაცული ტერიტორიები“, სადაც მოცემული იქნება ყველა სახის ინფორმაცია გარდაბნის აღკვეთილის ტერიტორიასთან დაკავშირებით, მათ შორის ზემოაღნიშნული კვლევები და ზემოქმედება დაცულ ტერიტორიაზე. გარდა ამისა გზშ-ს და ასევე ზზშ-ს ანგარიშებში უნდა განისაზღვროს ის სახეობები, რომლებზეც შემდგომში ელექტროგადამცემი ხაზების ექსპლუატაციის დროს განხორციელდება მონიტორინგი;
- ჩასწორებას საჭიროებს ჩანაწერები, კერძოდ შველი არ არის „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობა და აღკვეთილში არც ბინადრობს, ხოლო აღკვეთილში ბინადრობს „საქართველოს „წითელ ნუსხაში“ შეტანილი სახეობა - კეთილშობილი ირემი (*Cervus elaphus*), ასევე ჩასწორდეს შემდეგი ცხოველების ქართული და ლათინური სახელწოდებები: ევროპული კურდღელი (*Lepus europeus*), მელა (*Vulpes vulpes*). აგრეთვე ჩასასწორებელი და დასაზუსტებელია კვერნასთან დაკავშირებული საკითხი, რომელიც აღკვეთილის ტერიტორიაზე არ ფიქსირდება;
- გზშ-ს ის ანგარიშში განხილული და გათვალისწინებული უნდა იყოს რომ „ფუჭი ქანების განთავსება არ მოხდეს გარდაბნის აღკვეთილის ტერიტორიაზე, შეზღუდვა დაწესდეს აღკვეთილის ტერიტორიაზე მანქანებით გადაადგილებაზე, ამასთან საწვავის დაღვრის შემთხვევაში მოხდეს დაბინძურებული ფენის დროული მოხსნა და გატანა ტერიტორიიდან“;
- იმის გათვალისწინებით, რომ საწვავის გაჟონვის შემთხვევაში ხანძრის წარმოქმნის საშიშროება იზრდება, ასევე მოსალოდნელია ნიადაგის და გრუნტის წყლის დაბინძურება, აღნიშნულიდან გამომდინარე სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემის“ მიერ უნდა შემუშავდეს „რისკის მართვის დოკუმენტი“ და შეთანხმდეს თბილისის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციასთან, რათა მოხდეს ერთობლივი, სწრაფი და დროული რეაგირება პრობლემის აღმოფხვრის მიზნით;

- გზმ-ის ანგარიშის შემარბილებელ ღონისძიებებში გათვალისწინებული უნდა იყოს, რომ გარდაბნის აღკვეთილის ტერიტორიაზე ზემოქმედება დაყვანილი იქნას შესაძლო მინიმუმამდე და შერჩეული იქნას მათი საკონპენსაციო ღონისძიებების გატარება ან წარმოდგენილ უნდა იყოს შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები.
- სამუშაოების განსახორციელებლად გარდაბნის აღკვეთილის ტრადიციული გამოყენების ზონაში ეგხ-ს დერეფანს უნდა მიენიჭოს ტყით სარგებლობის სპეციალური დანიშნულების სტატუსი. საქართველოს მთავრობის N242 დადგენილების „ტყით სარგებლობის წესის დამტკიცების შესახებ“ თანახმად სამუშაოების განსახორციელებლად, საჭიროა ნებართვა, რისთვისაც სს „საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემის“ მიერ სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოში შესათანხმებლად უნდა იქნას წარდგენილი ამავე დადგენილების 27¹ მუხლით განსაზღვრული დოკუმენტაცია. ხოლო შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტი წარმოდგენილი უნდა იყოს გზმ-ის ანგარიშთან ერთად;
- პროექტის დანართში წარმოდგენილი (ხაზოვანი Shape ფაილები) მთლიანი 31203 გრძივი მეტრიდან „სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს N299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების მიხედვით, 1501 გრძივი მეტრი მდებარეობს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ ტყის ფონდში. კერძოდ, გარდაბანი-მარნეულის სატყეო უბნის სიონის სატყეოს ყოფილ საკოლმეურნეო ტყეში. სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე საქმიანობა საჭიროებს შეთანხმებას ტყის ფონდის მართვის უფლების მქონე ორგანოსთან. შესაბამისად გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნეს სსიპ ეროვნულ სატყეო სააგენტოსთან შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტი;
- სკოპინგის ანგარიშში არ არის მითითებული რეაბილიტაციის პროცესში წარმოქმნილი ფუჭი ქანების განთავსების უბნები. ვინაიდან სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე სანაყაროს მოწყობას კანონმდებლობა არ ითვალისწინებს, ფუჭი ქანების განთავსება უნდა განხორციელდეს იმ ფართობზე, რომლებიც არ წარმოადგენს სახელმწიფო ტყის ფონდს, რაც გათვალისწინებული უნდა იყოს გზმ-ის ანგარიშში;
- საპროექტო ტერიტორია, თანდართული დოკუმენტაციით და სააგენტოში არსებული ინფორმაციით, კვეთს ლეჟბადინის ქვიშა-ხრემის საბადოს კონტურს. „წიაღის შესახებ“ საქართველოს კანონის 39-ე მუხლის პირველი პუნქტის მიხედვით „სასარგებლო წიაღისეულის საბადოს ფართობების განაშენიანება დასაშვებია, თუ განაშენიანების მსურველი წიაღისეულის მესაკუთრეს კომპენსაციის სახით გადაუხდის სასარგებლო წიაღისეულის იმ სახეობის საფასურს (შესაბამისი წიაღისეულით სარგებლობისათვის „ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობისათვის მოსაკრებლების შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი მოსაკრებლის ოდენობით), რომლით სარგებლობასაც იგი ზღუდავს ან აფერხებს დაგეგმილი განაშენიანებით“. შესაბამისად, გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს შესაბამისი შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია.

გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში საქართველოს სახელმწიფო ელექტროსისტემის მიერ წარმოდგენილ გარდაბანის და მარნეულის მუნიციპალიტეტებში 220 კვ ელექტროგადამცემი ხაზის „ალავერდის“ (შესვლა-გასვლის 220 კვ ძაბვის ქ/ს „მარნეული 220-ში“ N1 საყრდენსა და 220 კვ ძაბვის ქ/ს „მარნეული - 220-ის“ პორტალს შორის გამარცვული უბნის და N12-34 საყრდენებს შორის უბანი) გაყვანისა და ექსპლუატაციის პროექტზე **სავალდებულოა გზმ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.